

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Rekonstruált alaprajzok, metszetek szerzői jogi védelme

Ügyszám: SZJSZT 33/2006

A bíróság által feltett kérdés:

A felperes által 2006. július hó 28-i keltezéssel készített beadvány mellékleteként csatolt táblázatban (peres iratok között 10. sorszám alatt) megjelölt felperesi grafikai alkotások szerzői műnek minősülnek-e?

Az eljáró tanács szakvéleménye:

A válasz megadásához a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szjt.) 1. §-ának rendelkezéseiből kell kiindulni, s meg kell vizsgálni a felperes által benyújtott ábrákat abból a szempontból, hogy megfelelnek-e az Szjt. 1. §-ban foglalt feltételeknek.

Az Szjt. 1. § (1) bekezdése szerint „Ez a törvény védi az irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokat.” Művészeti alkotásnak minősülnek-e ezen ábrák? Véleményünk szerint igen.

Az 1. § (2) bekezdése példalózó felsorolással jelöli meg a szerzői jogvédelem alá tartozó alkotásokat. A h) pontba tartozók: „a rajzolás, festés, szobrászat, metszés, könyomás útján vagy más hasonló módon létrehozott alkotás és annak terve”, a k) pont alattiak: „az építészeti alkotás és annak terve, valamint az épületegyüttes, illetve a városépítészeti együttes terve.” *A becsatolt ábrák e két felsorolásba tartoznak, rajzolás útján jöttek létre és építészeti alkotások, épületegyüttesek és városépítészeti együttesek tervei.*

Ezt követően az 1. § (3) bekezdését, annak is az első mondatát kell vizsgálni, mely szerint: „A szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó, egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg.” A rajzok egyéniek és eredetiek, a kérdés csak az, ki a szerző?

A becsatolt ábrákat megvizsgálva legnagyobb számban alaprajzokat és metszeteket találtunk, továbbá egy-két homlokzati rajzot, szerkesztést és részletmegoldást, valamint 15 rekonstrukciós rajzot. A szakvéleményhez mellékelt listán egyenként jelöltük ezeket (A= alaprajz, M= metszet, H= homlokzati rajz, R= rekonstrukciós rajz).

A rekonstrukciós rajzok kivételével a becsatolt ábrák (tervek, metszetek, stb.) a valaha élt építészek munkáinak másolatai, illetve amennyiben e tervek nem voltak fellelhetők, úgy annak a régésznek és az őt segítő grafikusnak az alkotó tevékenysége révén létrejött tervek másolatai.

A per adataiból az nem állapítható meg, hogy felperes a régészeti munkát segítő grafikusként működött volna, csak arra van utalás, hogy már megjelent grafikák alapján dolgozott. Az előzőekre tekintettel felperes szellemi tevékenységének eredménye ezen tervekben nem nyilvánul meg, azok a néhai építészek (és/vagy régészek-grafikusok) szellemi termékei, azokon az eredeti alkotók (és/vagy azt először rekonstruálók) szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jelleg ismerhető fel, s nem a felperesé.

Álláspontunk szerint nem is volt, nem is lehetett felperes feladata, hogy ezen alaprajzok és metszetek át-, vagy lerajzolása során eredeti, egyéni alkotásokat hozzon létre, hiszen egy építészeti szakkönyvet kellett illusztrálnia, bemutatni az építészet világtörténetét a korabeli kiemelkedő építészeti alkotások tervei segítségével. Ezen esetekben pedig egy alaprajzot, vagy metszetet álláspontunk szerint csak egyféleképpen lehet elkészíteni, úgy hogy az – lehetőség szerint – maximálisan megegyezzek az eredeti rajzokkal.

Véleményünkkel nem azt vonjuk kétségbe, hogy felperes értékes munkát végzett, nyilván komoly szakmai ismeret, tapasztalat és ügyesség kellett ezen ábrák elkészítéséhez, de a létrejött rajzok nem az ő szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti művek, ő csak újrarajzolta a valaha élt építészek (nyilván rég elveszett, korábban mások által rekonstruált) terveit.

E ponton röviden utalunk a korábban hatályos 1969. III. törvény (a szerzői jogról) 51. §-ában foglalt ún. rokonjogi védelemre, melyet a jelenleg hatályos Szjt. megszüntetett. A hivatkozott törvényhely védte azon ábrákat, amelyek nem tartoztak szerzői jogi védelem alá, de tizenöt éves védelemben részesültek, ha rajtuk a készítő neve és a megjelenés vagy nyilvánosságra hozatal éve szerepelt. Jelen esetben ezen feltételek teljesültek, de a védelmi idő 1995-ben lejárt.

Külön kell foglalkozni az ún. *rekonstrukciós rajzokkal*, és a négy homlokzati rajzzal, mert ezek esetében más a helyzet, mint az alaprajzok és metszetek ügyében. Ezen rajzok esetében volt tere a grafikusnak egyéni, eredeti művet létrehozni, választhatott többféle kifejezési mód közül, saját szellemi tevékenységéből fakadóan hozhatta létre e műveket. Ezen rajzok esetében választhatott, hogy milyen perspektívából, milyen módon mutatja be az – esetleg ma már nem, vagy csak töredékesen létező – épületet, épületegyüttest.

A rekonstrukciós rajzok esetében tehát véleményünk szerint azt kell vizsgálni, hogy ezeket felperes alkotta-e, vagy más grafikus korábban alkotott művét másolta-e le. Ez utóbbi lehetőségre utalnak az alperes 2005. december 12-én kelt beadványához csatolt A/3-10. mellékletek.

Budapest, 2006. október 4.

Dr. Vékás Gusztáv
a tanács elnöke

Dr. Györi Erzsébet
a tanács előadó tagja

Sárkány Győző
a tanács szavazó tagja